

Behandling af hørings svar

Sundhedspolitik 2019-2022

Indledning

Sundhedspolitikken "Mod på mere sundhed" 2019-2022 har været i høring i perioden fra 5. december 2018 – 21. januar 2019. Politikken har været i høring hos følgende høringsparter: Frivillige sociale og sundhedsfremmende foreninger, fritidsforeninger (sports- og idrætsforeninger), Sønderborg Lægelaug, Sygehus Sønderjylland, Handicaprådet, Ældrerådet, Sønderborg Ungdomsråd, Det fælles elevråd, Udsatterådet, Folkeoplysningsudvalget, Integrationsrådet og Hoved-MED-udvalg (HMU).

Af følgende skema fremgår det, hvem der har indgivet høringssvar, samt hvilke bemærkninger de enkelte høringsberettigede parter har haft til høringssudkastet. Bemærkninger, der har givet anledning til ændringer, er markeret med fed i kolonnen "Handlinger på baggrund af bemærkning".

Der er indkommet 20 høringssvar fra følgende parter:

- Borgere i Sønderborg Kommune
- Kræftens Bekæmpelse Lokalforening Sønderborg
- Sygehus Sønderjylland
- Soroptimist International Sønderborg
- Røde Kors Sønderborg
- Sønderborg Ungdomsråd
- Det fælles elevråd
- Ældresagen
- Handicaprådet
- Udsatterådet
- Demensforeningen Netværkshuset
- Ældrerådet
- Danske Handicaporganisationers Lokalafdeling Sønderborg
- Sønderborg Tennisklub
- HMU

Sundhedspolitikken "Mod på mere sundhed" 2019-2022 skal understøtte Byrådets fokus på et godt liv sammen med øvrige politikker på området. De øvrige politikker kan findes på: www.sonderborgkommune.dk/emne/et-godt-liv.

Nr.	Høringspart	Bemærkning	Handlinger på baggrund af bemærkning
Borgere i Sønderborg Kommune			
1		<p>Generelt en rigtig god sundhedspolitik. Næsten alt hvad jeg havde sat mig for at tilføje stod der allerede. Men ikke desto mindre:</p> <p>I året hvor "Handicap & Psykiatri" er gledet ud af sundhedspolitikken som selvstændig plan, så vil jeg dog gerne slå på tromme for, at der fastholdes fokus på det forhold, at alle borgere ikke har lige adgang til de mange arenaer, hvor sundhedspolitikken tænkes at spille en rolle. Når hverken "handicap" eller "tilgængelighed" er nævnt, så aner man en risiko for, at der ikke bliver tænkt i tilgængelighed til sundhedstilbuddene for mennesker med handicap. "Tilgængelighed" har mange forskellige ansigter i forhold til hvem der skal have adgang til hvad inden for hvilken kontekst, men det vil være betryggende at se sundhedspolitikken forpligte sig på at sikre tilgængelighed for alle uanset funktionsevne.</p> <p>Godt at se, at der vil blive tænkt mere i gruppeorienterede sundhedstilbud. Især har "familien" fået en fremtrædende plads. "Familien" er dog ikke den eneste gruppe, hvor mennesker kan fastholde eller udvikle hinanden. Nogle har brug for et sundhedstilbud rettet mod deres familie i stedet for kun mod sig selv, men for andre er det i andre grupper, det kunne give mening at tilbyde dem en grupperettet sundhedsindsats. Det bør ikke være et krav, at fokusgruppen for sundhedsindsatsen er en klassisk familiestruktur, men derimod blot et hvilket som helst fællesskab, som er parat til at tage imod en sundhedsindsats</p>	<p>Det er korrekt, at "tilgængelighed" og "handicap" ikke er direkte nævnt i sundhedspolitikken. Sundhedspolitikken sundhedsmission er, at vi vil gøre sundhed nemmere ved at styrke borgernes muligheder for at leve et sundt liv, hvilket blandt andet afhænger af tilgængeligheden af og til fx sundhedstilbud. Desuden er tilgængelighed i offentlige bygninger og byens rum nævnt i socialpolitikken, der ligeledes er med til at understøtte Byrådets fokus på et godt liv. På side 11 i sundhedspolitikken står beskrevet, at alle uanset livsvilkår skal kunne leve et sundt liv. I forlængelse heraf ændres på side 11, så det tydeligere fremgår, at dette derfor også gælder borgere med fysisk og psykisk handicap, udsatte borgere, borgere i sårbare situationer og ældre.</p> <p>I sundhedspolitikken er der fokus på gruppeorienterede tilbud, hvor familien i visse tilfælde er nævnt. Dette er blandt andet på side 15 om mental sundhed, hvor der står "at tilrettelægge en tidlig indsats for sårbare og socialt udsatte familier" og på side 19, hvor der står "at vejlede om sunde vaner i familier med børn i første leveår". Disse formuleringer er fra Sundhedsstyrelsens forebyggelsespakker, og de fastholdes derfor. På side 19 ændres formuleringen, så der i stedet for "at arbejde med familieorienterede sundhedstilbud med fokus på sund mad, fysisk aktivitet og mental sundhed" står "at arbejde med både familie- og gruppeorienterede sundhedstilbud med fokus på sund mad, fysisk aktivitet og mental sundhed".</p>

2	<p>Der bør investeres i flere sundhed- og forebyggelsestilbud på bl.a. kommunale arbejdspladser, skole og børnehaver, hvor man inddrager familierne. I dette arbejde bør der prioriteres kvalitet i form af veluddannede fagfolk bl.a. de kliniske diætister eller generelt bacheloruddannede i ernæring i sundhed. Der bør overvejes flere stillinger af diætister i kommunen, så uligheden i sundhed mindske, så ikke kun dem med højere økonomisk kapital kan tilkøbe sig hjælp og vejledning privat.</p>	<p>Kommunale arbejdspladser, skoler, børnehaver og familier er alle centrale i Sønderborg Kommunes sundhedspolitik. Behovet for specifikke ressourcer og fagligheder vurderes ud fra de konkrete indsatser og initiativer i de kommende sundhedsplaner og i det brede sundhedsarbejde.</p> <p>Bemærkningen giver ikke anledning til ændringer i sundhedspolitikken.</p>
3	<p>Forslag til sundhedspolitik kunne være: at kommunen fik en sundheds forsikring, som de bl.a. har på Danfoss. Den kunne indeholde psykolog hjælp, hurtig hjælp/afklaring på privat hospital ved sygdom osv. Tilskud til fitness. Andet: Foredrag/kursus i livstilomlægning, sund kost. Trivsel. Motion inkluderet på jobbet.</p>	<p>I sundhedspolitikken er der fokus på fysisk aktivitet og mental sundhed på kommunale arbejdspladser med en opfordring til, at private arbejdspladser har det samme. Ansatte i Sønderborg Kommune har ikke en sundhedsforsikring, men kommunen har Sundhedsordningen for ansatte, hvor ansatte blandt andet kan få tilskud til fitness og deltage på forskellige holdtilbud om fx sunde madvaner. Desuden arrangerer Sundhedsordningen for ansatte foredrag indenfor forskellige temaer på sundhedsområdet.</p> <p>Bemærkningen giver ikke anledning til ændringer i sundhedspolitikken</p>
4	<p>Tilbyd alle borgerne i Sønderborg at refundere udgifterne til fitnesscenteret, hvis der kan dokumenteres for at man kommer langs på ugentlig basis. Mange og især unge mennesker på SU vil gerne være fysisk aktive men fravælger det da de typisk omkring 250 kr. pr. måned for et fitness abonnement er bedre brugt på bøger og mad. Også folk med lav indkomst og pensionister står i denne situation. Så fri fitness for dem der virkelig vil det, ville være et stærkt tegn udadtil at Sønderborg kommune mener det seriøst med deres mål om mere fysisk aktivitet.</p>	<p>I Sønderborg Kommune har borgere mulighed for at træne ved kommunens etablerede sundhedsfremmende anlæg fx træningsanlæg ved Gråsten Plejecenter, Fynshav og 2-øren i Sønderborg. Desuden har kommunen en række historiske og kulturelle vandreruter, løberuter, cykelstier og ridestier. De kan findes i det digitale oplevelseskort på www.sonderborgkommune.dk/borger/digitale-oplevelseskort. Sønderborg Kommune tilbyder også træning til målgrupper med særlige behov under Sundhedslovens §119 og §140 og Servicelovens §86. Sønderborg Kommune har fritidspas for udsatte børn og unge fra 3 til 23 år, hvor kommunen støtter en aktiv fritid i de frivillige klubber eller foreninger. Mere information om fritidspas kan findes på www.sonderborgkommune.dk/borger/fritidspas.</p> <p>Bemærkningen giver ikke anledning til ændringer i sundhedspolitikken</p>

5	Jeg synes det er yderst vigtigt at man gør alle ungdomsuddannelser helt røgfri + forbyder snus.	<p>Sundhedspolitikens fokusområde "tobak" gælder også e-cigaretter og røgfri tobak, herunder tyggetobak og snus. Sønderborg Kommune kan ikke stille krav til ungdomsuddannelserne om røgfri skoletid på samme måde som fx folkeskolerne, men kommunen opfordrer og understøtter ungdomsuddannelserne til at blive røgfrie.</p> <p>Bemærkningen giver ikke anledning til ændringer i sundhedspolitikken</p>
6	Synes det er dejligt der kommer fokus på motion, det kunne være rart med mere varmtvandsbassin i Sønderborg da der mange der har brug for det fysiske smerter gigt smerter som er nemmere at udføre i vand end på land, vi venter stadig på gigthospital, men det er jo ikke plads til os alle.	<p>Sønderborg Kommune har en aftale med Gråsten Gigthospital omkring vederlagsfri fysioterapi til Morbus Bechterew patienter. Aftalen omfatter således borgere med denne diagnose, og er ikke åben for borgere med andre gigt diagnoser. Sønderborg Kommune tilbyder desuden vederlagsfri genoptræning til personer, der efter udskrivning fra sygehus har et lægefagligt begrundet behov for genoptræning. Det sker ud fra Sundhedslovens §140. Træning tilbydes ud fra en faglig vurdering af, hvad der matcher borgerens behov. Hvis der ikke er visiteret til et kommunalt tilbud, findes der varmtvandsbassintræning i privat regi.</p> <p>Bemærkningen giver ikke anledning til ændringer i sundhedspolitikken.</p>
Kræftens Bekæmpelse Lokalforening Sønderborg		
7	<p>Kræftens Bekæmpelse Lokalforening Sønderborg vil gerne takke for muligheden for at afgive svar i forbindelse med høring over Sundhedspolitik "Mod på mere sundhed" 2019-2022. "Mod på mere sundhed" 2019-2022, udtrykker en flot og helhedsorienteret sundhedsvision for Sønderborg Kommune, og vi mener, at planen er ambitiøs og realistisk. Kræftens Bekæmpelse Lokalforening Sønderborg ser positivt på planens ambition om at øge fokus på de 5 fokuspunkter:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Rygning • Mental sundhed • Fysisk aktive i hverdagen • Overvægt • Kronisk sygdom 	

For de fleste af indsatsområderne gælder det, at det over de sidste år er gået den forkerte vej. Nu gælder det om at vende udviklingen, engagere sig og at tage udgangspunkt i borgerens præmisser for et godt liv. Kræftens Bekæmpelse Lokalforening Sønderborg finder det positivt, at visionen og målsætningen på de 5 fokusområder alle er tydelige og målbare.

Vi ser særdeles positivt på, at Sønderborg Kommune vil indføre røgfri skoletid på alle kommunale folkeskoler. Det er samtidig også et stærkt signal at opfordre Forberedende Grundskoler, fri- og privatskoler og ungdomsuddannelser at gøre det samme. Også ambitionen om at arbejde med røgfrie miljøer indendørs og udendørs vækker vores begejstring. Her kan kommunen med fordel inddrage hele fritids- og foreningslivet, hvor mange børn dagligt færdes. Vi vil gerne samarbejde med jer omkring, hvordan det er muligt.

Sundhed er ikke kun et liv uden sygdom. Sundhed handler også om at have et godt liv og en sund livsstil – i alle aldre. Som det fremgår af høringsudkastet viser den nye sundhedsprofil, at den mentale sundhed blandt kommunen borgere er udfordret. Det er den desværre også for kommunens børn og unge. Flere og flere børn og unge mistrives. Børn, der oplever et tab og som rammes af sorg, er en målgruppe, som vi bekymrer os meget om. Vi er derfor meget tilfredse med, at Sønderborg Kommune har besluttet at indlede et samarbejde med Kræftens Bekæmpelse, som forhåbentligt i 2019 resulterer i, at kommunens skoler kan tilbyde børn i sorg at komme med i en sorggruppe på skolen. Vi vil derfor foreslå, at der tilføjes endnu et punkt under overskriften "Vi vil sætte tidligt ind i alle aldre ved: "at uddanne skolernes fagpersonale, så der kan etableres sorggrupper på kommunens skoler".

Vedr. fokuspunktet "Kronisk sygdom" i høringsudkastet, finder Kræftens Bekæmpelse Lokalforening Sønderborg det

I sundhedspolitikken er mental sundhed et fokusområde, hvor Sønderborg Kommune blandt andet har fokus på at fremme mental sundhed i dagtilbud og skoler og at tilrettelægge en tidlig indsats for sårbare og socialt udsatte familier. Sundhedspolitikken udgør således rammen for, hvordan Sønderborg Kommune prioriterer opgaver på sundhedsområdet, hvor der på baggrund heraf skabes rammer og tilbud, der skal være med til at styrke borgernes sundhed. Specifikke samarbejder tilføjes derfor ikke i sundhedspolitikken, men tages med i det videre arbejde med at implementere sundhedspolitikken.

Der er udarbejdet en tværsektoriel samarbejdsaftale, der skal bidrage til at sikre sammenhængende forløb for

	<p>særdeles positivt at man vil øge fokus på borgere og pårørende til borgere som lever med en kronisk sygdom. Dog mener Kræftens Bekæmpelse Lokalforening Sønderborg at vi savner et element i dette fokuspunkt, nemlig fokus på borgere og pårørende til borgere som lever med en livstruende sygdom.</p> <p>Kræftens Bekæmpelse Lokalforening Sønderborg opfordrer til at "borgere som lever med en livstruende sygdom og pårørende til borgere som lever med en livstruende sygdom", tilføjes i den endelige sundhedspolitik, "Mod på mere sundhed" 2019-2022".</p> <p>Kræftens Bekæmpelse Lokalforening Sønderborg finder det positivt, at planen fremhæver involveringen af kommunens frivillige foreninger, herunder vores egen forening som et element, der har afgørende betydning for at kunne indfri overordnede vision: "Mod på mere sundhed" 2019-2022. Kræftens Bekæmpelse Lokalforening Sønderborg bemærker dog at de nye initiativer på sundhedsområdet, iværksættes uden at der er redegjort for finansiering af de affødte aktiviteter. Kræftens Bekæmpelse Lokalforening Sønderborg ser frem til fremtidige samarbejder om den konkrete indfrielse af planen.</p>	<p>patienter, uanset alder, med uhelbredelig livstruende sygdom og forventet kort levetid. Samarbejdsaftalen skal styrke samarbejdet mellem almen praksis, kommunerne, hospice og sygehusene om den enkelte palliative patient og dennes forløb gennem systemet, samt sikre dialog og koordinering parterne imellem med størst mulig inddragelse af patient og pårørende. Dermed sikres, at patienter og pårørende modtager den nødvendige støtte og hjælp igennem det palliative forløb. Samarbejdsaftalen er godkendt i Det Administrative Kontaktforum, og er trådt i kraft den 1. juni 2016. Samarbejdsaftalen kan findes på: www.regionsyddanmark.dk/wm338071. Sønderborg Kommune samarbejder således om borgere med og pårørende til en livstruende sygdom gennem denne aftale, hvorfor bemærkningen ikke giver anledning til ændringer i sundhedspolitikken.</p> <p>Sønderborg Kommune har en opmærksomhed på at inddrage relevante samarbejdspartnere, borgere, frivillige foreninger, lokalsamfund m.m. i det videre arbejde med sundhedsplanerne. Det er også i sundhedsplanerne, at der gøres rede for finansiering af de affødte indsatser.</p> <p>Bemærkningerne giver ikke anledning til ændringer i sundhedspolitikken.</p>
Sygehus Sønderjylland		
8	<p>Sygehus Sønderjylland har med stor interesse læst udkastet til Sønderborg Kommunes Sundhedspolitik 2019-2022 og takker for at være inddraget som høringspart.</p> <p><i>Generelle bemærkninger</i> Sygehus Sønderjylland finder, at Sundhedspolitikken "Mod på mere Sundhed" spiller rigtig godt sammen med visionerne i den kommende Sundhedsaftalen 2019-2023, vi samarbejder om forebyggelse, vi arbejder for sømløse</p>	

	<p>overgange og vi sikrer sammenhæng til uddannelsesområdet og arbejdsmarkedet. Sygehus Sønderjylland finder det positivt, at man i Sønderborg Kommune fortsat ønsker at styrke samarbejde på tværs af sektorer med henblik på at styrke den enkelte borgers sundhed og sygehuset ønsker også i fremtiden at indgå i et positivt samarbejde omkring koordineringen af de tværgående sundhedstilbud.</p> <p>Sygehus Sønderjylland glæder sig ligeledes over at blive anset som en aktiv medspiller inden for det nære sundhedsvæsen, så som samarbejdet omkring tobak og kroniker. Sygehuset bidrager gerne til udviklingen af disse områder og dette kan fx ske i den Administrative styregruppe for Sundhedssamarbejdet mellem Region Syddanmark og Sønderborg Kommune om det nære og sammenhængende sundhedsvæsen.</p> <p><i>Specifikke bemærkninger</i> Sygehus Sønderjylland indgår gerne i et konstruktivt samarbejde om gravide rygere og overvægtige gravide, der jo også fint spiller ind i Sønderborg kommunens kommende sundhedspolitik.</p>	<p>Sønderborg Kommune har en opmærksomhed på at inddrage relevante samarbejdspartnere, borgere, frivillige foreninger, lokalsamfund m.m. i det videre arbejde med sundhedsplanerne.</p> <p>Bemærkningerne giver ikke anledning til ændringer i sundhedspolitikken.</p>
Soroptimist International Sønderborg		
<p>9</p>	<p>Soroptimist International Sønderborg har modtaget høringsudkastet til sundhedspolitikken i Sønderborg Kommune: "Mod på mere Sundhed". Vi har gennemlæst udkastet og finder det relevant og også meget ambitiøst på visse punkter - måske for ambitiøst?!. Vi savner nytænkning. Det er de samme områder, man har i fokus, som vi har set gennem mange år. Vi læser mange store ord og kan være bange for, at det bliver svært at leve op til. Vi er derfor spændte på, hvordan kommunen udmønter politikken i konkrete handleplaner.</p>	<p>Sundhedspolitikken fokuserer på de valgte områder, da Region Syddanmarks sundhedsprofil fra 2017 viser en negativ udvikling på sundhedsområdet indenfor områderne: tobak, mental sundhed, fysisk aktivitet, overvægt og kronisk sygdom. Der er derfor fortsat behov for en styrket indsats på disse områder, hvor Sønderborg Kommune i denne sundhedspolitik har et større fokus på strukturel forebyggelse. Hensigten med strukturel forebyggelse er at begrænse risikoadfærd og gøre det sunde valg nemmere. Det sker fx gennem lovgivning, styring og regulering. I forhold til målambitioner, så lægger Sønderborg Kommune sig op ad øvrige udspil på området fx KKR's</p>

	<p>Dejligt at der adskillige steder i teksten er tydelig opfordring til samarbejde mellem den professionelle kommunale verden og foreningsverdenen. Men da er det så vigtigt, at man også lytter og tager imod initiativer fra foreninger, som kommer med en stort set "færdig" pakke til kommunen. Et konkret eksempel: Der er fokus på mental sundhed, hvilket vi finder meget væsentligt. I vores organisation arbejder vi bl.a. med forebyggelse af vold mod kvinder og børn. Havde derfor sat gang i et projekt i samarbejde med "Bryd Tavsheden". Vi ville tilbyde skoleklasser temadage om vold i hjemmet og i parforhold. Temadage hvor andre unge, der havde været udsat for vold fortalte deres egen historie, og der ville være professionelle voksne tilstede, der kunne møde og hjælpe de lokale unge, der selv aktuelt var udsat for vold, når nu "tavsheden blev brudt". Kommunen kunne ikke finde ressourcer til at støtte dette projekt, selvom vi stillede arbejdskraft vederlagsfrit til rådighed og ovenikøbet havde penge med i lommen. Vi håber der fremover bliver mulighed for handling bag ordene omkring samarbejde og lydhørhed også overfor de frivillige foreninger.</p>	<p>sundhedspolitiske visioner og den kommende sundhedsaftale 2019-2023.</p> <p>Sønderborg Kommune ønsker at samarbejde med frivillige foreninger, så der skabes synergi mellem civilsamfundet og kommunen til værdi for borgerne. Ved henvendelse vurderer Sønderborg Kommune et projekt ud fra evidens på området, gældende politikker og handleplaner og kommunale ressourcer. I høringssvar behandles ikke specifikke sager.</p> <p>Bemærkningerne giver ikke anledning til ændringer i sundhedspolitikken.</p>
Røde Kors Sønderborg		
10	<p>Der mangler nogle vigtig aspekter. De nævner så fint KRAM faktorerne, men glemmer Det dobbelte kram, som også udgør: Kompetencer, Relationer, Accept og Mestring. For at de faktorer de nævner, der skal være focus på (tobak, mental sundhed, fysisk aktivitet, overvægt og kronisk sygdom) er det af største vigtighed for en person at det hele giver sammenhæng (OAS – oplevelse af sammenhæng af Aaron Antonovsky) For hvis de tiltag, der iværksættes ikke giver sammenhæng for den enkelte, vil det ikke være muligt at motivere den enkelte og dermed skabe en udvikling. Og for at oplevelsen af sammenhæng kan skabes er det vigtigt at se på individets livshistorie og de kompetencer, relationer den enkelte har. Samtidig er</p>	<p>Sønderborg Kommune er opmærksom på at inddrage relevante teorier om vane- og adfærdsændringer i det videre arbejde med at udarbejde og implementere sundhedsplanerne.</p> <p>Bemærkningerne giver ikke anledning til ændringer i sundhedspolitikken.</p>

	det vigtigt at man inddrager personens måde at mestre udfordringerne på – livshistorie – og at personen selv accepterer tiltaget.	
Sønderborg Ungdomsråd		
11	<p>Sønderborg Ungdomsråd takker for muligheden for at afgive høringssvar vedr. Sundhedspolitik "Mod på mere sundhed" 2019-2022. Endvidere er ungdomsrådet glade for, at være blevet involveret i udarbejdelsen af Sønderborg Kommunes nye Sundhedspolitik.</p> <p>Rådet ser positivt på de igangværende indsatser for unges trivsel, eksempelvis at der er mulighed for gratis psykologhjælp til unge i Sønderborg Kommune, samt at tilbuddet herom bliver brugt af unge. Det ærgrer dog ungdomsrådet, at det er nødvendigt at stille psykologhjælp til rådighed for unge. Sønderborg Ungdomsråd ønsker at pointere, at det er vigtigt, at der i Sundhedspolitikken fokuseres særligt på unges trivsel. Rådet vurderer, at det er nødvendigt at have styrket fokus på de forebyggende indsatser, der findes til børn og unge på sundhedsområdet, idet rådet oplever, at unges mistrivsel ofte kan starte tidligere i livet. Derfor mener Sønderborg Ungdomsråd, at der skal være endnu mere fokus på unges trivsel allerede i 6-7 klasse, således at man i højere grad kan forebygge eksempelvis perfektionskulturen og dens konsekvenser blandt unge.</p> <p>Sønderborg Ungdomsråd stiller sig gerne til rådighed for sparring omkring indsatser i forhold til at forebygge unges mistrivsel.</p>	<p>I sundhedspolitikken har Sønderborg Kommune fokus på at fremme mental sundhed i dagtilbud og skole. Det omfatter således også børn og unge i 6.-7. klasse.</p> <p>Sønderborg Kommune har en opmærksomhed på at inddrage relevante samarbejdspartnere, borgere, frivillige foreninger, lokalsamfund m.m. i det videre arbejde med sundhedsplanerne.</p> <p>Bemærkningerne giver ikke anledning til ændringer i sundhedspolitikken.</p>
Det fælles elevråd		
12	Det Fælles Elevråd er glade for muligheden for at komme med vores syn på den nye Sundhedspolitik "Mod på mere sundhed", både i form af dette høringssvar og Sundhedsudvalgets interesse og deltagelse ved vores	

møde i september. Vi kan se, at "Mod på mere sundhed" indeholder flere af de synspunkter, vi har givet udtryk for, både i forhold til rygning og bevægelse – både i skolen og i fritiden.

Det Fælles Elevråd mener, at den helt store udfordring for børn og unge i dag, er i forhold til deres mentale trivsel. Vi mener derfor at problematikken omkring mobning bør stå endnu tydeligere frem i Sundhedspolitikken. Børn og unges mistrivsel begynder ofte i en meget ung alder, hvorfor vi mener, at der skal sættes mere ind på dette område i skolen.

I forhold til den fysiske aktivitet i hverdagen er elevernes lovmæssige krav på fysisk aktivitet i skoledagen stadig et problem, og bør skrives ind i dette afsnit. Det Fælles Elevråd udarbejder i skoleåret 2017/2018 en håndbog til bevægelse, som kan bruges af både lærere og elever, til at skabe en sjovere og mere aktiv undervisning. Håndbogen er netop et udtryk for, at elever og lærere ved en samlet indsats og gensidig dialog, kan øge den fysiske aktivitet i løbet af den lange skoledag.

Med hensyn til Sundhedspolitikens afsnit om rygning, synes vi det er bekymrende, at E-cigaretten er i fremmarch hos unge mennesker, og at disse kan være starten til brugen af tobak. Vi mener derfor, at dette rusmiddel også bør italesættes i Sundhedspolitikken.

I sundhedspolitikken er der fokus på børn og unges mentale sundhed fx at fremme mental sundhed i dagtilbud og skoler. Her tager Sønderborg Kommune udgangspunkt i Sundhedsstyrelsens forebyggelsespakke om mental sundhed, hvor "fremme af elevers trivsel i skolen" er en anbefaling på grundniveau. Anbefalingen indeholder jf. forebyggelsespakken, side 20: "*I skoler kan elevers trivsel styrkes ved opbygning af sociale, inkluderende og positive fællesskaber samt forebyggelse af mobning.*" Mobning er således nævnt specifikt i den anbefaling, som Sønderborg Kommune tager udgangspunkt i. Desuden er mobning nævnt på side 14 i sundhedspolitikken som en af de faktorer, der kan skade den mentale sundhed, og som Sønderborg Kommune vil begrænse. Mobning fremhæves derfor ikke yderligere i sundhedspolitikken.

I sundhedspolitikken er der på side 15 under fysisk aktivitet blandt andet fokus på at understøtte 45 minutters bevægelse om dagen i kommunens folkeskoler.

Sundhedspolitikken har fokus på "tobak", der også omfatter e-cigaretter og røgfri tobak, herunder tyggetobak og snus.

	<p>Det Fælles Elevråd er som sagt glade for at blive inddraget i processen omkring Sundhedspolitikken, og stiller os gerne til rådighed en anden gang.</p>	<p>Sønderborg Kommune har en opmærksomhed på at inddrage relevante samarbejdspartnere, borgere, frivillige foreninger, lokalsamfund m.m. i det videre arbejde med sundhedsplanerne.</p> <p>Bemærkningerne giver ikke anledning til ændringer i sundhedspolitikken.</p>
<p>Ældresagen</p>		
<p>13</p>	<p>Ældre Sagen i Nordborg, Augustenborg-Sydals, Sønderborg-Sundeved, Broager og Gråsten lokalafdelinger fremkommer hermed med følgende hørings-bidrag, til Sønderborg Kommunes forslag til sundhedspolitik 2019-2022.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Vi mener at ældre/gamle mennesker er lidt "usynlige" i sundhedspolitikken. Der står meget om forebyggelse og at "holde sig i gang", men svage ældre er ofte i en situation, hvor der skal andre ting til – og det fremgår ikke rigtigt. • Overvægt er nævnt specifikt. Det er også et stort samfundsproblem. Imidlertid er det faktisk undervægt, som er det største problem for beboere på plejehjem og for de svageste i eget hjem. I denne gruppe er det også overvægt man fokuserer på. Vi tænker det burde suppleres med undervægt/underernæringsproblematikken hos svage ældre. 	<p>På side 11 i sundhedspolitikken står beskrevet, at alle uanset livsvilkår skal kunne leve et sundt liv. I forlængelse heraf ændres på side 11, så det tydeligere fremgår, at dette derfor også gælder borgere med fysisk og psykisk handicap, udsatte borgere, borgere i sårbare situationer og ældre. At sundhedspolitikken også omfatter ældre fremhæves således tydeligere i introduktionen til fokusområderne.</p> <p>Det er korrekt, at der er fokus på overvægt i sundhedspolitikken. Dette skyldes, at overvægt er en stigende sundhedsudfordring ud fra Region Syddanmarks sundhedsprofil fra 2017 og Den Nationale Sundhedsprofil fra 2017. Overvægt er også en stigende sundhedsudfordring blandt ældre, idet 59,8 procent af de 65-74 årige i 2017 var overvægtige, mens dette tal i 2013 var 57,6 procent. Blandt borgere +75 år var 52,0 procent overvægtige eller svært overvægtige i 2017, mens dette tal i 2013 var 50,0 procent. På side 11 i sundhedspolitikken gøres der opmærksom på, at der fortsat arbejdes bredt med sundhed. Det gøres der blandt andet ud fra Sundhedsstyrelsens forebyggelsespakker, hvor der i forebyggelsespakken om mad og måltider på side 25 er en anbefaling på grundniveau om "Vurdering af ældres ernæringstilstand". Sønderborg Kommune har således også fokus på</p>

	<ul style="list-style-type: none"> • Endelig er det tilsyneladende for en stor del frivillige, som skal levere aktiviteter, motion og andre "hjælpefunktioner". Det kan godt gøre løsningerne meget sårbare, fordi det bliver afhængigt af, om der er frivillige nok som har tid og lyst. Og hvis det er vigtige områder, så bør det kunne fungere uafhængigt af frivillige – de bør være et supplement. • Mental sundhed Vedr. ensomhed: Sundhedspolitikken beskriver "Mental sundhed", som et fokusområde. En ældre borger er citeret for "Der mangler et sted hvor man som ældre kan gå hen, hvis man er ensom". Men der er desværre ikke beskrevet hvordan man vil arbejde med netop ensomme ældre, som jo ofte ikke kan komme ud/afsted til de aktiviteter sundhedspolitikken nævner – netop i forhold til mental trivsel. Der er fokus på børn og unge, og arbejdspladserne og brugen af naturen – men man savner beskrivelse af konkrete initiativer for at forebygge/afhjælpe ensomheden hos svage ældre. Man kan ikke alene 	<p>undervægtsproblematikker hos ældre i det fortsatte brede sundhedsarbejde. Det ses også af Sønderborg Kommunes værdighedspolitik, hvor "Mad og ernæring" er et fokusområde for 2019-2022. Værdighedspolitikken understøtter ligeledes Byrådets fokus på et godt liv, og kan læses på: www.sonderborgkommune.dk/politik-og-indflydelse/vaerdighedspolitik. Det tydeliggøres i indledningen, at der er øvrige politikker, der understøtter Byrådets fokus på et godt liv, gennem følgende formulering: "Sundhedspolitikken skal derfor ses i sammenhæng med øvrige politikker, hvor vi står sammen om at give borgerne de bedste forudsætninger for et godt liv i alle aldre."</p> <p>I sundhedspolitikken lægger Sønderborg Kommune op til et tæt samarbejde med foreningslivet, så der skabes synergi mellem civilsamfundet og kommunen til værdi for borgerne. Frivillige foreninger har således en central rolle i kommunens sundhedspolitik, men det er fortsat op til Sønderborg Kommune at levere sundhedsfremmende aktiviteter, der kan gennemføres i et tæt samarbejde med de frivillige foreninger.</p> <p>I sundhedspolitikken står der på side 15, at Sønderborg Kommune vil samarbejde om tidlig opsporing af dårlig mental sundhed og ensomhed på tværs af kommunens forvaltninger og afdelinger fx i jobcentret og på plejecentre. Denne formulering ændres til "at samarbejde på tværs af kommunens forvaltninger om tidlig opsporing af dårlig mental sundhed og ensomhed blandt borgere fx i eget hjem, i jobcentret, på plejecentre, i hjemmeplejen og i socialpsykiatrien". Formuleringen omfatter således også ensomme ældre i eget hjem. På baggrund af sundhedspolitikken skabes efterfølgende rammer og tilbud i en række sundhedsplaner. Konkrete</p>
--	--	--

	<p>satse på, at denne hjælp leveres af frivillige, når det handler om ældre....</p> <ul style="list-style-type: none"> • Flere skal være fysisk aktive i hverdagen Vedr. motion/ træning til/af demente <p>Her er hovedfokus på tidlig opsporing og etablering af "gode vaner" hos børn og unge og på arbejdspladserne. En enkelt formulering om etablering af tilbud med særligt fokus på borgere i sårbare situationer, rummer måske også tilbud til borgere med demens? Det burde fremgå klart, så man kan være tryk ved, at man også med en demenssygdom, har mulighed for daglig fysisk aktivitet, hvis man ønsker det. Ofte bliver "træningsfokus" på rehabilitering (§83a), og hvis der her ikke vurderes at være et potentiale, så glemmer man at tilbyde anden fysisk aktivitet -</p> <ul style="list-style-type: none"> • Flere gode leveår med kronisk sygdom Vedr. over/fejl medicinering <p>Også her er fokus på at uddanne/understøtte borgeren/patienten og pårørende, til at tackle sygdom og livsstil mm. Fint med tidlig opsporing. Ældre borgere/patienter med kroniske lidelser har ofte brug for hjælp til at overskue og håndtere behandling, undersøgelser, planlægning og ikke mindst egen medicin. Nogle pårørende kan og vil gerne hjælpe, men det er ikke en hjælp man kan basere sin sundhedspolitik på. De ældre medicinske patienter med behov har stor risiko for bl.a. over- eller fejlmedicinering, og derfor er det vigtigt, at der også er fokus på netop denne problemstilling – vil man eks. sikre en fast kontaktsygeplejerske eller lign.? endelig er det jo ikke blot ældre borgere der kan have udfordringer med medicinforbrug – det er også et vigtigt fokusområde hos yngre kronikere.</p>	<p>initiativer udfoldes derfor ikke i sundhedspolitikken, men i det efterfølgende arbejde med sundhedsplanerne.</p> <p>Sønderborg Kommune tilbyder gratis holdtræningsforløb til borgere med demenssygdom og deres nærmeste pårørende gennem "Motion – Sind – Samvær". Formålet er at øge livskvaliteten og understøtte det bedst mulige funktionsniveau for borgere med demens gennem fysisk træning og socialt samvær.</p> <p>I sundhedspolitikken lægges der ikke op til, at det er pårørende som skal stå for at hjælpe med at overskue og håndtere behandling, undersøgelser, planlægning og medicin. I Sønderborg Kommune er der stort fokus på at forebygge fejlmedicinering. I kommunens projekt "I sikre hænder" arbejder personalet i hjemmeplejen og på plejecentrene med at gøre det nemmere at sikre processen omkring håndtering af medicin, så fejl forhindres. Personalet anvender systematisk et skema til medicinadministration og -dispensering for at forebygge medicinfejl. Desuden kan borgere, der er tilknyttet sygeplejen få tildelt en fast kontaktsygeplejerske, der kan være behjælpelig med fx medicindosering. Gennem den praktiserende læge er det også muligt at anmode om sygebesøg, hvor medicinen kan gennemgås.</p>
Handicaprådet		

14	<p>Forvaltningen Børn, Uddannelse og Sundhed har sendt udkast til sundhedspolitik for Sønderborg Kommune 2019 – 2023 <i>Mod på mere sundhed</i> i høring i Sønderborg Kommunes Handicapråd.</p> <p>Handicaprådet har på mødet den 17. januar drøftet udkastet til en sundhedspolitik.</p> <p>Indledningsvist finder Handicaprådet de fem fokusområder for mere sundhed og forordet om, at i Sønderborg Kommune skal alle borgere have mulighed for at leve et sundt og godt liv, for gode og relevante fokusområder. Dog finder Handicaprådet, at der savnes mere tydelighed i forhold til den målgruppe, som Handicaprådet repræsenterer. Borgere med psykiske udfordringer eller handicap fremstår ikke synligt i udkastet til en sundhedspolitik. Handicaprådet foreslår, at dette synliggøres indledningsvist.</p> <p>For borgere med psykiske udfordringer og handicap kan det være svært at benytte de gængse tilbud, da borgerne ikke kan eller har muligheder for at komme der hen, hvor hjælpen er. I udkastet til en sundhedspolitik fremgår fx, at: "Det skal være nemt af finde hjælpen, når der er behov". Handicaprådet ønsker, at det fremgår tydeligere, at dette også omfatter borgere med psykiske udfordringer og handicap.</p> <p>Handicaprådet har følgende bemærkninger:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Side 14: Handicaprådet finder det positivt, at der i udkastet til en sundhedspolitik er fokus på mental sundhed i forhold til de unge. Der ses i disse år en stigning i antallet af unge psykisk sårbare. Det kunne med fordel fremgå tydeligere i sundhedspolitikken, at mulighederne for at være en del af det fællesskab, som der står på side 14, også omfatter borgere med psykiske udfordringer og handicap. 	<p>På side 11 i sundhedspolitikken står beskrevet, at alle uanset livsvilkår skal kunne leve et sundt liv. I forlængelse heraf ændres på side 11, så det tydeligere fremgår, at dette derfor også gælder borgere med fysisk og psykisk handicap, udsatte borgere, borgere i sårbare situationer og ældre.</p> <p>Målgruppen tydeliggøres på den indledende side om de fem fokusområder, og ikke under fokusområdet på side 14.</p>
----	---	---

<ul style="list-style-type: none"> • Side 15: Handicaprådet finder det positivt, at benyttelsen af naturen i arbejdet med mental sundhed styrkes. Det stemmer fint overens med den tilgang, der er på psykiatri og handicapområdet i dag. Samtidig bifalder Handicaprådet, at det på side 15 fremgår, at unge, der ikke er i uddannelse eller arbejde skal sikres en særlig indsats. Det kunne med fordel fremgå, at det i særlig grad omhandler unge med psykiske udfordringer. Af en status på regeringens 10 mål for social mobilitet for 2018 fremgår, at mens 80 pct. af alle unge 18-24 årige i Danmark gennemfører en ungdomsuddannelse, gennemfører kun ca. 10-20 pct. unge med psykiske vanskeligheder eller handicap en ungdomsuddannelse. • Side 15: Det fremgår, at sundhedspolitikken vil skabe sammenhæng på tværs i forhold til dårlig mental sundhed og ensomhed. Jobcentret og plejecentrene nævnes specifikt. Handicaprådet anbefaler, at enlige ældre, immobile ældre og borgere med psykiske udfordringer i eget hjem kan fremhæves. Det vil være relevant at nævne hjemmeplejen og socialpsykiatrien. Ifølge en ny analyse om ældre og ensomhed i regi af KL, dec. 2018, er det særligt ældre i eget hjem, der har mistet en ægtefælle, der oplever ensomhed. • Side 17: Handicaprådet ønsker, at målgruppen "borgere i sårbare situationer" uddybes, så det er tydeligt, at borgere med psykiske udfordringer og handicap er omfattet af målet om at sætte tidligt ind i alle aldre i forhold til fysisk aktivitet. • Side 19: Handicaprådet finder det positivt, at der er fokus på sund mad i botilbuddene, men der er borgere med psykiske udfordringer og handicap, der 	<p>Målgruppen tydeliggøres på den indledende side om de fem fokusområder, og ikke under fokusområdet på side 15.</p> <p>I sundhedspolitikken står der på side 15, at Sønderborg Kommune vil samarbejde om tidlig opsporing af dårlig mental sundhed og ensomhed på tværs af kommunens forvaltninger og afdelinger fx i jobcentret og på plejecentre. Denne formulering ændres til "at samarbejde på tværs af kommunens forvaltninger om tidlig opsporing af dårlig mental sundhed og ensomhed blandt borgere fx i eget hjem, i jobcentret, på plejecentre, i hjemmeplejen og i socialpsykiatrien".</p> <p>Borgere i sårbare situationer henviser til fx borgere, der er ramt af psykisk sygdom, svære psykosociale problemer, misbrugsproblemer, vold, langvarig arbejdsløshed, livstruende eller kronisk sygdom, eller familier med svære boligforhold. Målgruppen omfatter således også handicappede i en sårbar situation.</p> <p>I forhold til borgere med betydeligt nedsat psykiske og fysisk funktionsevne, der bor i eget hjem, så tilbyder kommunen hjælp, omsorg eller støtte under servicelovens</p>
---	--

	<p>ikke kan komme ud til tilbuddene selv, og som bor i eget hjem med støtte. Det fremgår i nogen grad, at alle er omfattet af tilbuddet, da der på samme side står, at der samarbejdes på tværs om den rette sundhedsindsats. Det kan med fordel fremgå tydeligere, at dette også omhandler borgere med psykiske udfordringer og handicap, der bor i eget hjem.</p> <p>Handicaprådet henstiller slutteligt til, at der i udkastet til en sundhedspolitik, ligesom i den tidligere sundhedspolitik for Sønderborg Kommune, udarbejdes en handleplan, som omhandler borgere med psykiske udfordringer og handicap. Det kan fx fremhæves konkret på side 23.</p> <p>Handicaprådet ser frem til et tværgående samarbejde om <i>mod på mere sundhed</i> de kommende år, så alle i Sønderborg kan være med i fællesskabet og leve et godt og sundt liv.</p>	<p>§85. For disse borgere samarbejder kommunen på tværs om at tilbyde den rette sundhedsindsats.</p> <p>Der bliver ikke udarbejdet en specifik sundhedsplan for handicapområdet, men handicapområdet vil indgå som målgruppe under sundhedsplanerne med udgangspunkt i de fem fokusområder.</p>
Udsatterådet		
15	<p>Forvaltningen Børn, Uddannelse og Sundhed har bedt Sønderborg Kommunes Udsatteråd om at indgive høringssvar på udkastet til "<i>Mod på mere sundhed</i>" - sundhedspolitik for Sønderborg Kommune 2019 – 2022.</p> <p>Udsatterådet har på mødet den 10. december 2018 drøftet udkastet til en sundhedspolitik, og har følgende bemærkninger:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Udsatterådet kan tilslutte sig Sønderborg Kommunes ønske om at alle borgere skal have mulighed for at leve et sundt og godt liv. De fem fokusområder er relevante, da også udsatte borgere har ønsker og drømme for et sundt liv. Dog finder udsatterådet, at der mangler en tydeligere indskrivning af målgruppen af de udsatte borgere og de udsatte familier. • I udkastet står " det skal være nemt at finde hjælpen, når der er behov". De udsatte borgere og familier har svært ved at benytte de gængse tilbud, 	<p>På side 11 i sundhedspolitikken står beskrevet, at alle uanset livsvilkår skal kunne leve et sundt liv. I forlængelse heraf ændres på side 11, så det tydeligere fremgår, at dette derfor også gælder borgere med fysisk og psykisk handicap, udsatte borgere, borgere i sårbare situationer og ældre.</p> <p>Sundhedspolitikken udgør rammen for, hvordan Sønderborg Kommune prioriterer opgaver på sundhedsområdet. På baggrund af sundhedspolitikken skabes rammer og</p>

<p>hvilket der kan være mange grunde til. Derfor finder udsatterådet, at der mangler en tydeligere indskrivning af, hvornår hjælpen/indsatserne kommer tættere ud i borgernes nærmiljø.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Side 14: Udsatterådet finder det positivt, at der i udkastet til en sundhedspolitik er fokus på mental sundhed i forhold til de unge. Der ses i disse år en stigning i antallet af unge psykisk sårbare. • Side 15: Udsatterådet finder det positivt, at der på side 15 fremgår, at unge, der ikke er i uddannelse eller arbejde skal sikres en særlig indsats. Det kunne med fordel fremgå, at det i særlig grad omhandler unge med psykiske udfordringer og misbrug. • Side 15: Det fremgår, at sundhedspolitikken vil skabe sammenhæng på tværs i forhold til dårlig mental sundhed og ensomhed. Jobcentret og plejecentrene nævnes specifikt. Udsatterådet anbefaler, at udsatte borgere og familier i eget hjem kan fremhæves. Det vil være relevant at nævne familieområdet, socialpsykiatrien og misbrugsområdet. <p>Udsatterådet henstiller til, at der i det videre arbejde med at implementere sundhedspolitikken, udarbejdes en handleplan, som omhandler udsatte borgere og udsatte familier – som det også var tilfældet i den tidligere sundhedspolitik. Begrundelsen er, at når Sønderborg Kommune gerne vil arbejde med ulighed i sundhed, så er det en forudsætning, at alle aktører omkring borgeren har en forståelse af, at denne borgergruppe skal have længere indsatsperioder, massiv støtte i ændring af sundhedsadfærd og gentagne rådgivning/støtte for fx at lykkes med et rygestop.</p>	<p>indsatser, der skal være med til at styrke borgernes sundhed. Det er således i sundhedsplanerne, at konkrete sundhedsindsatser i borgernes nærmiljø beskrives.</p> <p>Målgruppen tydeliggøres på den indledende side om de fem fokusområder, og ikke på side 15.</p> <p>I sundhedspolitikken står der på side 15, at Sønderborg Kommune vil samarbejde om tidlig opsporing af dårlig mental sundhed og ensomhed på tværs af kommunens forvaltninger og afdelinger fx i jobcentret og på plejecentre. Denne formulering ændres til ”at samarbejde på tværs af kommunens forvaltninger om tidlig opsporing af dårlig mental sundhed og ensomhed blandt borgere fx i eget hjem, i jobcentret, på plejecentre, i hjemmeplejen og i socialpsykiatrien”.</p> <p>Der bliver ikke udarbejdet en specifik sundhedsplan for udsatte borgere, men målgruppen vil indgå under sundhedsplanerne med udgangspunkt i de fem fokusområder. I sundhedsplanerne vil der være fokus på social ulighed i sundhed.</p>
---	---

	Udsatterrådet ser frem til et tværgående samarbejde om <i>mod på mere sundhed</i> de kommende år, så alle i Sønderborg kan være med i fællesskabet og leve et godt og sundt liv.	
Demensforeningen Netværkshuset		
16	Som svar på høringsrunde vedrørende den nye sundhedspolitik skal Demensforeningen Netværkshuset blot bemærke, at vi er meget enige i indholdet af politikområdet. Netværkshuset er en forening for mennesker med demens, deres pårørende, venner og frivillige i Sønderborg Kommune. Specielt har vi bemærket, at der i fokusområdet omkring sygdom som demens, er lagt vægt på at skabe samarbejde med foreninger om fællesskabsaktiviteter for sygdomsramte og deres pårørende.	Bemærkningerne giver ikke anledning til ændringer i sundhedspolitikken.
Ældrerådet		
17	Ældrerådet anerkender det gode arbejde. Ældrerådet undrer sig over, hvordan forvaltningen er kommet frem til at 50 % i Sønderborg Kommune er overvægtige. Ældrerådet savner fokus på demens i forhold kronisk sygdom.	Region Syddanmarks sundhedsprofil for 2017 viser, at 57,1 procent af borgerne i Sønderborg Kommune er overvægtige eller svært overvægtige. Sundhedsprofilen er en undersøgelse af den voksne befolknings sundhed og sygelighed. Sundhedsprofilen er udarbejdet i et samarbejde mellem de fem regioner, Sundhedsstyrelsen og Statens Institut for Folkesundhed i 2010, 2013 og 2017. På baggrund af data er det dermed muligt at se udviklingen i danskernes sundhed fra 2010 til 2017 med dataudtræk specifikt på borgere i Sønderborg Kommune. I forhold til kronisk sygdom samarbejder Sønderborg Kommune med regionen og almen praksis ud fra forløbsprogrammer, der beskriver den samlede behandlingsindsats med det formål at sikre en rettidig kommunikation, et velfungerende samarbejde mellem fagprofessionelle og herigennem øge behandlingskvalitet og sikre sammenhæng for patienten. I Region Syddanmark er der endnu ikke et forløbsprogram for demens, men der er udarbejdet en samarbejdsaftale, der beskriver arbejdsdeling i demensindsatsen i Region Syddanmark. Samarbejdsaftalen kan findes på: www.regionsyddanmark.dk/wm336724 .

	<p>Ældrerådet har et ønske om, at der i handleplanen fokuseres på ældre, så det bliver nemmere for ældre at benytte sig af sundhedstilbud, der bliver iværksat på baggrund af Sundhedspolitikken. Ældrerådet vil gerne deltage i udformningen af handleplaner.</p> <p>Ældrerådet har et ønske om, at der ikke kun er fokus på at stoppe de unge med rygning, men også at stoppe de unges rollemodeller – de midaldrende (forældre).</p> <p>Ældrerådet ser positivt på, at der er fokus på mental sundhed, da det er et af de temaer, Ældrerådet har fokus på. Ældrerådet deltager gerne i arbejdet med forebyggelse af ensomhed blandt ældre.</p> <p>Ældrerådet ser positivt på, at Sundhedspolitikken sætter fokus på fysisk aktivitet for ældre.</p> <p>Ældrerådet ser yderst positivt på, at der er fokus på bekæmpelse af overvægt – for alle aldre.</p>	<p>Sønderborg Kommune har et kompetencecenter for demens, hvor kommunens demenskoordinatorer varetager rådgivning og vejledning om demens i bl.a. borgeres hjem, på plejecentre og i botilbud, undervisning om demenssygdomme, demensforløb og støttemuligheder samt vejledning og koordinering af kommunale tilbud og muligheder og eksterne samarbejdspartner. Sønderborg Kommune tilbyder målrettet holdtræningsforløb for borgere med demens og deres pårørende, demenskurser for pårørende og pårørendegrupper. Der kan findes information om kompetenceventer for demens på: www.sonderborgkommune.dk/borger/kompetencecenter-demens. Sønderborg Kommune fortsætter arbejdet med demensområdet som en del af det brede sundhedsarbejde på tværs i kommunen.</p> <p>Sønderborg Kommune har en opmærksomhed på at inddrage relevante samarbejdspartnere, borgere, frivillige foreninger, lokalsamfund m.m. i det videre arbejde med sundhedsplanerne</p> <p>I sundhedspolitikken er der fokus på at begrænse antallet af rygere blandt børn og unge, men også blandt voksne og ældre, da rygning er den risikofaktor, der har størst negativ indflydelse på sundheden.</p> <p>Bemærkningerne giver ikke anledning til ændringer i sundhedspolitikken.</p>
--	--	--

Danske Handicaporganisationers Lokalafdeling Sønderborg

18

Specifikke bemærkninger:

Side 3: Det glæder os, at det gælder ALLE borgere, herunder borgere med handicap, udsatte m.fl.

Vi er dog bekymrede for, at lige netop disse borgere bliver glemt, når alle bliver puttet i samme "gryde" i de nuværende flotte formuleringer.

Vi mangler i teksten senere i politikken, at borgere generelt med handicap er nævnt, som målgruppe, når der nævnes konkrete eksempler på målgrupper, som fx ældregruppe, socialt udsatte,

Side 5: De 5 fokusområder er jo ikke nye. Vi savner en forklaring på, hvorfor man i Sønderborg mener, at lige netop disse 5 fokusområder er nye og dermed også eksempler på, hvori "modet" ligger helt præcist.

Side 7: Processen med borgerinddragelse er et velkomment nyt tiltag fra kommunen, og drop ikke jeres borgermøder, selvom fremmødet ikke var tilfredsstillende. Borgerne skal vænne sig til, at kommunen opfordrer borgerne til at deltage i disse snakke.

Måske bør kommunen dog overveje de benyttede lokaliteter og placere events'ene centralt i bymidten, som fx Multikulturhuset eller Frivillighedens Hus. Vedr. punkt 7, så er det måske ved at være tid til at genopfinde fejringen af frivilligheden i Sønderborg. Konceptet, som kommunen har kørt med i nu rigtig mange år opfordrer ikke ligefrem

På side 11 i sundhedspolitikken står beskrevet, at alle uanset livsvilkår skal kunne leve et sundt liv. **I forlængelse heraf ændres på side 11, så det tydeligere fremgår, at dette derfor også gælder borgere med fysisk og psykisk handicap, udsatte borgere, borgere i sårbare situationer og ældre.** Målgruppen tydeliggøres således på den indledende side om de fem fokusområder, men ikke under hvert fokusområde.

Sundhedspolitikken fokuserer på de valgte fokusområder, fordi Region Syddanmarks sundhedsprofil fra 2017 viser en negativ udvikling på sundhedsområdet indenfor tobak, mental sundhed, fysisk aktivitet, overvægt og kronisk sygdom. Der er derfor fortsat behov for en styrket indsats på disse områder, hvorfor fokusområderne ikke er nye. Det nye er den måde, som Sønderborg Kommune vil arbejde med fokusområderne på, hvor der er større fokus på strukturel forebyggelse. Hensigten med strukturel forebyggelse er at begrænse risikoadfærd og gøre det sunde valg nemmere. Det sker gennem lovgivning, styring og regulering, hvor sundhedspolitikken fx har fokus på at indføre røgfri skoletid. Sønderborg Kommune har fokus på strukturel forebyggelse, fordi der er evidens for, at det har størst folkesundhedsmæssig effekt.

Sønderborg Kommune har i borgerdialogen lagt vægt på at komme i dialog med forskellige målgrupper i forskellige arenaer. Staben i forvaltningen Børn, Uddannelse og Sundhed er ikke med til at arrangere frivillighedsfesten, hvorfor der ikke kommenteres på denne bemærkning.

de yngre generationer til at indgå i det frivillige arbejde, herunder deltagelse i fejringen.
Hvor er modet til at gøre noget helt andet end tidligere?!

Side 8: Vi hilser samarbejde med frivillige foreninger meget velkommen, men savner konkrete eksempler på, hvori/hvordan et sådan samarbejde kunne foregå, så der ikke kommer afslag begrundet i manglende ressourcer hos kommunen. Vi ser ofte, at selvom frivillige foreninger kommer med fx aktiviteter og arrangementer med frisk luft og "bevægelse" for borgere med handicap, så mangler der altid ledsagere til at borgere med handicap rent faktisk kan deltage. Så her ser vi meget gerne, at der kommer handling bag kommunens "vil...samarbejde..." så kommunens institutioner også i praksis deltager i de tilbudte gratis aktiviteter som gavner både den fysiske og mentale sundhed. Den koordinerede indsats har kommunen nu nedskrevet i adskillige politikker gennem rigtig mange år, og stadig udmøntes disse ord ikke i praksis. Hvor er modet til at ryste posen i forvaltningerne, så borgerne rent faktisk kommer til at opleve en koordineret indsats?!

Slide 14: Langvarige sagsbehandlingstider og sagsbehandling i forvaltninger (specielt på handicapområderne for børn og voksne), som mangler medmenneskelig respekt og kendskab til livet med handicap bidrager bestemt IKKE til mental sundhed hos den enkelte borger samt hele familier og deres pårørende.

Slide 15: Vi er meget kedede af at der står "socialt" – ordet bør slettes, så det omfatter ALLE udsatte og udfordrede familier, for herigennem at sikre, at familier med handicap tæt inde på livet også er omfattet.

Sønderborg Kommune ønsker at samarbejde med frivillige foreninger, så der skabes synergi mellem civilsamfundet og kommunen til værdi for borgerne. Henvendelser om samarbejde vurderer Sønderborg Kommune ud fra evidens på området, gældende politikker og handleplaner og kommunale ressourcer. Sammenhæng på tværs er en del af sundhedspolitikken sundhedsmission, hvor Sønderborg Kommune fortsat vil samarbejde for en koordineret indsats.

Sønderborg Kommune bestræber sig på at sagsbehandle indkommende sager hurtigst muligt. Sagsbehandlingstider for forskellige målgrupper kan findes på: www.sonderborgkommune.dk/erhverv/sagsbehandlingstider. Sønderborg Kommune arbejder kontinuerligt med at optimere sagsgange, så borgere oplever et så smidigt og effektivt sagsforløb som muligt.

På side 15 er formuleringen "at tilrettelægge tidlig indsats for sårbare og socialt udsatte familier" fra Sundhedsstyrelses forebyggelsespakke om mental sundhed, hvorfor formuleringen fastholdes. I forebyggelsespakken henviser sårbare og socialt udsatte familier til fx familier, der er ramt af psykisk sygdom, svære psykosociale problemer, misbrugsproblemer, vold, langvarig arbejdsløshed, livstruende eller kronisk sygdom, eller

Slide 16-17: YES! Så håber vi at se et snarligt etableret sanse- og motorikhus baseret på et veludbygget Snoezelhus (med adskillige forskellige Snoezelrum) samt Motoriktræningslokaler, som kan benyttes af alle slags institutioner samt borgere i alle aldre, der er i "gråzonen/uden diagnoser", men som også vil have STOR nytte af Sanse- og Motoriktræning.

Slide 20: Det skal kraftigt påpeges, at formuleringen i dette afsnit på en meget forkert måde sidestiller "kronisk sygdom" med "usund livsstil" og de eksempler, der nævnes omhandler kun MULIG usund livsstil.

Her bør formuleringen ændres, så der ikke er tvivl om, at kroniske sygdomme OGSÅ kan være fx lænderygsmærter, astma, allergi og eksem, som IKKE nødvendigvis skyldes usund livsstil.

En anden interessant synsvinkel som Sønderborg Kommune yderligere kunne fokusere på er den sociale ulighed – læs mere her:

<https://www.sst.dk/da/sygdom-og-behandling/kronisk-sygdom/boern-og-unge-med-kronisk-sygdom>

<https://www.sst.dk/da/sygdom-og-behandling/kronisk-sygdom/>

Slide 21: Vi læser med glæde, at kommunens tilbud også omfatter pårørende.

familier med svære boligforhold. Anbefalingen omfatter således også handicappede, der er i en sårbar situation fx som følge af arbejdsløshed eller psykisk sygdom.

I sundhedspolitikken er der fokus på motorisk udvikling blandt børn og unge. Det udfoldes i det videre arbejde med sundhedsplanerne, hvordan sundhedspolitikken implementeres gennem konkrete indsatser.

Sønderborg Kommune er enige i, at kronisk sygdom ikke nødvendigvis skyldes en usund livsstil, men at der kan være flere årsager til kronisk sygdom. Kronisk sygdom defineres som sygdom af mindst seks måneders varighed, hvorfor betegnelsen rummer flere sygdomme end type 2-diabetes, KOL og hjertekarsygdomme. Sønderborg Kommune samarbejder med regionen og almen praksis ud fra forløbsprogrammer, der beskriver den samlede behandlingsindsats med det formål at sikre en rettidig kommunikation, et velfungerende samarbejde mellem fagprofessionelle og herigennem øge behandlingskvalitet og sikre sammenhæng for patienten. I Region Syddanmark er der forløbsprogrammer for KOL, type 2-diabetes og hjertekarsygdomme, som er de kroniske sygdomme, der eksplicit er nævnt i sundhedspolitikken. I høringsudkastet står det beskrevet, at flere har en livsstil, der kan føre til kroniske sygdomme som type 2-diabetes, KOL og hjertekarsygdomme. Sønderborg Kommune udelukker således ikke, at der kan være flere årsager til kronisk sygdom, hvor en usund livsstil kan være en medvirkende årsag. Sønderborg Kommune er opmærksom på social ulighed i sundhed i forhold til kronisk sygdom.

	<p>Slide 23: Vi savner nedskrevet HVEM der udarbejder sundhedsplanerne – der står kun her hvem der arbejder med sundhedspolitikken. Udarbejder "man" planerne i samarbejde med borgerne, pårørende, frivillige foreninger mm – eller foregår udarbejdelse af sundhedsplanerne KUN i forvaltningerne?</p>	<p>Sønderborg Kommune har en opmærksomhed på at inddrage relevante samarbejdspartnere, borgere, frivillige foreninger, lokalsamfund m.m. i det videre arbejde med sundhedsplanerne.</p>
Sønderborg Tennisklub		
19	<p>Sønderborg Tennisklub takker for muligheden for at kommentere på Sønderborg Kommunes oplæg til Sundhedspolitik 2019-2022, som nu er sendt i høring.</p> <p>Sønderborg Tennisklub har med interesse læst udkastet. Tennisklubben indgår gerne i konkret samarbejde med kommunen vedrørende opfyldelse af politikens fokusområder. For eksempel gennem oprettelse af tilbud om træningsmuligheder til personer, der alt andet lige ligger udenfor tennisklubbens umiddelbare målgruppe.</p>	<p>Bemærkningerne giver ikke anledning til ændringer i sundhedspolitikken.</p>
HMU		
20	<p>Medarbejdernes høringssvar til Sundhedspolitik 2019-2022 "Mod på mere sundhed"</p> <p>Det er et ambitiøst politisk udspil til en sundhedspolitik, med flere gode elementer, mange gode forslag med gode intentioner. Vi er enige i, at det er vigtigt at have en god sundhed, men politikken indeholder mange konkrete tiltag som er vanskelige at implementere og håndhæve i praksis.</p> <p>I det fremsendte materiale, er der mange citater der indikerer politisk velvilje til dialog, dog mangler dialogen med medarbejderne.</p> <p>Der er flere tiltag, der allerede er igangsat, uden der er evalueret på dette. Mange af tiltagene vil betyde yderligere arbejdsopgaver for medarbejderne, og det er svært at se ud fra det fremsendte, om der tilføres yderligere ressourcer og om der bliver kigget på nuværende serviceniveau.</p>	<p>Sundhedspolitikken lægger sig op ad Sundhedsstyrelsens anbefalinger i forebyggelsespakkerne fx i forhold til røgfri arbejdstid på kommunale arbejdspladser, der er et grundniveau i forebyggelsespakken om tobak.</p> <p>Bemærkningen tages til efterretning.</p> <p>I forhold til ressourcer så udfoldes det i sundhedsplanerne, der er køreplanerne for, hvordan Sønderborg Kommune implementerer sundhedspolitikken. I det videre arbejde med sundhedsplanerne vil det også være muligt at komme med løsningsforslag til, hvordan de konkrete tiltag kan håndhæves i praksis.</p>

<p>Der har været et oplæg af Morten Münster, nudging-ekspert, på kommunens arbejdsmiljø dag, hvor det blev italesat, at den rigtige vej til at nudge mennesker, ikke er gennem politikker. Morten lagde op til at man i en dialog finder frem til konkrete tiltag, for at nå frem til målene. Det skal ikke være komplekst, men simpelt.</p> <p>Der bliver i politikken fremhævet ét barns udsagn "Når børn og unge ser voksne ryge, kan det give indtryk af, at det er normalt, og at det er ok at ryge. " Når et enkelt udsagn bliver fremhævet på den måde og det ikke underbygges statistisk, er det at udpege en medarbejder gruppe som skurke. Den nuværende gældende rygepolitik, sikrer at dette ikke sker.</p> <p>I andre af kommunens kerneopgaver, er der medarbejdere der mødes med borgere og medarbejdere med fysiske og psykiske handicap ansat på de kommunale arbejdspladser, hvor det kan være meget problematisk at indføre rygeforbud.</p> <p>I forhold til mental sundhed, definerer vi dette som god trivsel og et godt psykisk arbejdsmiljø, hvilket man i forvejen arbejder på, i hele Sønderborg kommune.</p> <p>For at gennemføre politikkens ambitiøse mål, er chancen for succes ved at indføre en politik større, når der sikres den fornødne tid og ressourcer til at implementere dette.</p> <p>Det er en udfordring, at mange af de allerede eksisterende sundhedstiltag, der bliver tilbudt gennem sundhedsordningen ligger i arbejdstiden og at medarbejderne ikke har/får mulighed for at deltage i forebyggende øjemed.</p>	<p>Sundhedspolitikken sundhedsmission er blandt andet, at Sønderborg Kommune vil gøre sundhed nemmere, hvilket stemmer overens med tanken om, at det ikke skal være komplekst, men simpelt.</p> <p>Citatet "Når børn og unge ser voksne ryge, kan det give indtryk af, at det er normalt, og at det er ok at ryge" afspejler de drøftelser, som Sundhedsudvalget har haft med børn og unge i forbindelse med borgerdialogen forud for formuleringen af sundhedspolitikken. Kræftens Bekæmpelse henviser desuden til en dansk undersøgelse, der viser, at elever i 9. klasse har 80 procent højere risiko for at begynde at ryge, hvis de oplever lærerne ryge i skoletiden. Kommunalt ansatte med kontakt til børn og unge kan således have indflydelse på, hvorvidt børn og unge begynder at ryge.</p> <p>Bemærkningen tages til efterretning.</p> <p>Der henvises til tidligere kommentar til høringsvaret om, at ressourcer udfoldes i sundhedsplanerne.</p> <p>Der er i Sundhedsordningen for ansatte opmærksomhed på at placere holdtilbud på tidspunkter i og udenfor arbejdstid. Holdtilbuddene ligger i tidsrummet mellem 08.00-18.00.</p>
---	--

	<p>Ledelsen bakker op om udkastet til Sundhedspolitik og anerkender den politiske vilje til at sætte retning for indsatsen for en bedre sundhed blandt borgere og medarbejdere.</p> <p>HMU's medlemmer giver alle udtryk for, at medarbejderne gerne vil inddrages i udarbejdelsen af de handleplaner, der ligger i forlængelse af sundhedspolitikken.</p>	<p>Sønderborg Kommune har en opmærksomhed på at inddrage relevante samarbejdspartnere, borgere, frivillige foreninger, lokalsamfund m.m. i det videre arbejde med sundhedsplanerne.</p> <p>Bemærkningerne giver ikke anledning til ændringer i sundhedspolitikken.</p>
--	--	--